

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet
basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands –
Vlaamse Gebarentaal
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Vlaamse Gebarentaal krijgt een volwaardige plaats binnen het onderwijs.

Dit voorontwerp van decreet voert een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in in het gewoon basisonderwijs. In deze taalafdeling zal er les gegeven worden in Vlaamse Gebarentaal en in het Nederlands.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK

STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld

De maatregelen in dit ontwerp van decreet hebben betrekking op het gewoon basisonderwijs.

Beleidsdoelstellingen

Dit ontwerp van decreet heeft als doel Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats binnen ons gewoon onderwijs te geven en creëert een regelgevend kader voor een taalafdeling Nederlands - Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon basisonderwijs.

De inrichting van een taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs waarbij het onderwijs zowel georganiseerd wordt in het Nederlands als de Vlaamse Gebarentaal is immers een manier om vanuit onderwijs de invulling te geven aan de erkenning van Vlaamse Gebarentaal door de Vlaamse Gemeenschap en de emanciperende rol van het onderwijs ten volle waar te maken.

Dit nieuwe kader, dat een volwaardig aanbod basisonderwijs zal zijn, zal bovendien leiden tot de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal en zal ervoor zorgen dat inclusief onderwijs voor

gebarentaligen gerealiseerd kan worden. Deze onderwijsvorm komt dan ook tegemoet aan de onderwijsnoden en de onderwijsrechten van de dovengemeenschap.

Daarnaast voldoet de Vlaamse Regering, met de invoering van een tweetalig onderwijsaanbod, aan haar opdracht om alle initiatieven die nuttig en nodig zijn om het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal mogelijk te maken in de verschillende gebieden die onder haar bevoegdheid ressorteren, zoals bepaald in artikel 8 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal.

Tevens beantwoordt de invoering van dit nieuw onderwijskader aan de verplichting die Vlaanderen heeft onder het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap om het gebruik van gebarentaal te bevorderen (zie o.a. artikelen 21, 24 en 30 van het verdrag). Specifiek binnen onderwijs is er de verplichting om het leren van gebarentaal te vergemakkelijken en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van doven bevorderen (artikel 24, 3, b).

Met dit ontwerp van decreet komt de Vlaamse overheid aldus ook tegemoet aan zijn (internationale) verplichtingen om alle initiatieven te nemen die nuttig en nodig zijn om Vlaamse Gebarentaal te bevorderen in het onderwijs.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal werd een eerste keer principieel goedgekeurd op 14 juli 2023 (VR 2023 1407 DOC.1050/1BIS, VR 2023 1407 DOC.1050/2BIS, VR 2023 2710 DOC.1403/3 en VR 2023 2710 DOC.1403/4).

Over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal werden de volgende adviezen verkregen:

- VLOR-advies van 13 september 2023
- NOOZO-advies van 14 september 2023
- GBA-advies van 8 september 2023
- VTC-advies van 12 september 2023

Op 12 en 19 september 2023 en op 10 oktober 2023 vonden de onderhandelingen met de sociale partners plaats, die bekrachtigd werden in het protocol nr 241. houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in de gemeenschappelijke vergadering van sectorcomite x – onderwijs (Vlaamse Gemeenschap), het comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten – afdeling 2 – onderafdeling "Vlaamse Gemeenschap" en het overkoepelend onderhandeling comité vrij gesubsidieerd onderwijs;

De Vlaamse Regering besliste op 27 oktober 2023 om het aangepast voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een tweede keer principieel goed te keuren (VR 2023 2710 DOC.1403/1, VR 2023 2710 DOC.1403/2, VR 2023 2710 DOC.1403/3).

De Raad van State heeft over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal advies nr. 74.824/1 uitgebracht op 29 februari 2024.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Met dit ontwerp van decreet komt er een voorwaardenscheppend kader waarbinnen onderwijsvertrekkers een taalafdeling kunnen inrichten waar les kan gegeven worden in de VGT en het Nederlands. Dit regelgevend kader heeft als doel om een volwaardig onderwijsaanbod voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon onderwijs te creëren. Dit aanbod zal een duurzaam en inclusief karakter hebben.

In scholen met een taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal zullen inclusieve klassen kunnen worden ingericht waar zowel gebarentalige kinderen (zowel dove als horende kinderen) als Nederlandstalige (horende) kinderen samen les volgen. Het aanbod van het tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bevordert een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur, wat bevorderlijk/positief is voor alle leerlingen, met of zonder specifieke onderwijsbehoeften.

Door het creëren van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse gebarentaal krijgen de onderwijsrechten van dove kinderen ook bijzondere aandacht voor de onderwijsrechten, met name door aandacht te schenken aan het gemeenschapsgevoel van dove mensen, hun taal en hun cultuur. De keuze is gemaakt om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal enkel in het gewoon onderwijs in te richten.

Deze regeling is geen wijziging van de onderwijstaal. Met dit decreet wordt enkel de onderwijsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap uitgeoefend. Net zoals de Vlaamse Gemeenschap bijvoorbeeld enkel haar onderwijsbevoegdheid uitoefende door een regeling voor het creëren van anderstalige opleidingen voor hogescholen en universiteiten in Brussel mogelijk te maken, of de mogelijkheid voor CLIL creëerde. Zo wordt de mogelijkheid om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook in Brussel-Hoofdstad op te richten, behouden.

Dit decreet wijzigt niets aan het leersteunmodel. Het is perfect mogelijk dat dove kinderen ook als ze ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal nood hebben aan bijkomende ondersteuning vanuit het leersteunmodel. Er kan bijvoorbeeld nood zijn aan inbreng van paramedische expertise van o.a. logopedisten om taal- en communicatievaardigheden te ontwikkelen, of aan psychologische expertise, orthopedagogische expertise enz.

Om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te kunnen laten functioneren, zijn er verschillende wijzigingen nodig aan het decreet basisonderwijs. Voor het inrichten van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zal een school een oprichtingsdossier moeten indienen en aan de programmatie en rationalisatienormen moeten voldoen. Verder wordt het inschrijvingsrecht zo gewijzigd dat er apart capaciteit moet worden bepaald voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, dat er apart kan worden aangemeld voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en dat dove en slechthorende kinderen voorrang hebben bij de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De leerlingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal hebben recht op een uitdagend curriculum. Daar wordt in voorzien. Ook wordt er gegarandeerd dat horende kinderen en dove kinderen die daartoe in staat zijn, onder meer Nederlands-Spreken en Nederlands-Luisteren zullen krijgen op school.

Er worden ook aanvullende lestijden toegekend om een kwalitatief aanbod te kunnen garanderen. Er wordt vanuit gegaan dat er 26 lestijden nodig zijn voor het kleuter- en per leerlingengroep in het lager onderwijs om klassen in te richten. Verder worden er ook bijkomende werkingsmiddelen voorzien.

B. ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State heeft op 29 februari 2024 zijn advies met nr. 74.824/1 uitgebracht. De Raad van State gaat in op de bevoegdheid, heeft een algemene opmerking over het decreet en heeft een aantal artikelsgewijze opmerkingen.

Bevoegdheid

In zijn advies gaat de Raad van State uitgebreid in op het onderscheid tussen het regelen van het onderwijs (aangelegenheid: onderwijs) en het regelen van het gebruik van de talen voor het onderwijs (aangelegenheid: onderwijstaal).

Op grond van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd inzake het onderwijs, met uitsluiting van (a) de bepaling van het begin en het einde van de leerplicht, (b) de minimale voorwaarden voor het uitreiken van diploma's en (c) de pensioenregeling. Deze decreten hebben krachtens artikel 127, §2 van de Grondwet, kracht van wet in het Nederlandse en het Franse taalgebied en ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap.

Volgens artikel 129, § 1, 2°, van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd inzake het gebruik van de talen voor het onderwijs in de door de overheid ingerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen. Krachtens artikel 129, § 2, van de Grondwet, hebben deze decreten kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, uitgezonderd wat betreft, onder meer, de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat. Voor deze faciliteitengemeenten kan in de bepalingen betreffende het gebruik van de talen geen verandering worden aangebracht dan bij een federale wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet bepaalde meerderheid. Deze decreten hebben evenmin uitwerking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

De Raad van State stelt hierbij dat de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om bepalingen aan te nemen inzake lesgeven in de Vlaamse Gebarentaal, ook voor zover zij van toepassing zijn in de faciliteitengemeenten en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De Raad van State bevestigt dus het uitgangspunt van het ontwerp van decreet, met name dat dit ontwerp van decreet de onderwijstaal niet regelt maar dat het om een onderwijsbevoegdheid gaat.

Algemene opmerking

Verder stelt de Raad van State dat aangenomen mag worden dat de ontworpen regeling het leren van gebarentaal vergemakkelijkt en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van dove en slechthorende personen zal bevorderen. Personen met een handicap worden dus in staat gesteld praktische en sociale vaardigheden op te doen om hun volledige deelname aan het onderwijs en in het gemeenschapsleven op voet van gelijkheid te vergemakkelijken, zoals bedoeld in artikel 24, lid 3, b), van het VN-Verdrag. Hierbij stelt de Raad van State dat het voorontwerp van decreet beter dan voorheen lijkt te waarborgen dat dove of slechthorende personen toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven.

De Raad van State wijst er wel op dat er geen specifieke bepalingen zijn die effectief waarborgen dat op schoolniveau inclusie daadwerkelijk wordt verzekerd. Zo kan er bijvoorbeeld gewerkt worden met aparte klassen met alleen dove en slechthorende leerlingen in de taalafdeling. De Raad

van State wijst er dus op dat bij de ten uitvoerlegging van de in het voorontwerp beoogde maatregelen erover gewaakt moet worden dat dit gebeurt in de geest van artikel 24 van het VN-Verdrag.

Het waarborgen van inclusie op schoolniveau kan op veel verschillende wijzen en behoort tot de vrijheid van onderwijs van de school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal effectief zal inrichten. De tenuitvoerlegging van deze maatregelen is ook de taak van de school. Er wordt erop vertrouwd dat de school dit wel degelijk in de geest van artikel 24 van het VN-Verdrag zal doen.

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 4

Volgens de Raad van State worden in de derde en vierde zin van artikel 11, eerste lid, van het decreet basisonderwijs de doelstellingen van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal omschreven. Zo'n omschrijving hoort thuis in de memorie van toelichting en worden beter weggelaten.

Zinnen drie en vier van het eerste lid zijn in het ontwerp van decreet geschrapt.

Artikel 5 en 6

De Raad van State stelt dat er een uitzondering wordt voorzien voor dove en slechthorende kinderen in de taalafdeling Nederlands-VGT om verplicht de KOALA-test af te nemen en om verplicht de beheersing van het Nederlands mee te nemen in de adviezen en beslissingen bij de overgang tussen kleuter en lager.

Volgens de Raad van State is er hier echter sprake van een vorm van ongelijke behandeling omdat deze afwijkingen niet gelden voor dove en slechthorende leerlingen in het gewoon onderwijs die niet ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en deze ongelijke behandeling kan niet verantwoord worden.

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State wordt toegevoegd dat leerlingen die tolkondersteuning krijgen, vrijgesteld kunnen worden van de KOALA test en dat er ook voor hen geen verplichting is om de beheersing van het Nederlands mee te nemen bij de adviezen en beslissingen over de overgang kleuter naar lager onderwijs.

Er is gekozen voor het criterium van tolkondersteuning omdat het in kader van privacy en planlast niet wenselijk is dat scholen enkel hiervoor medische attesten opvragen. Tolkondersteuning kan ook alleen maar als de leerling doof of slechthorend is en het Nederlands voor hem of haar geen optie is.

Artikel 6

Volgens de Raad van State bevat het ontworpen artikel 13/1, §4/1 wel een uitdrukkelijke afwijking van de verplichting om rekening te houden met de beheersing van het Nederlands bij de overgang kleuter van lager onderwijs bij kleuters die doof of slechthorend zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Er is volgens de Raad van State echter geen uitdrukkelijke afwijking op het verplicht doorlopen van een taalintegratietraject bij ongunstig advies van de klassenraad van de kleuterschool (ontworpen artikel 13/1, § 2, 1°, b), van het decreet basisonderwijs) als toelatingsvoorwaarde voor het gewoon lager onderwijs en de verplichting van de klassenraad lager onderwijs om te beslissen over het al dan niet volgen van een integratietraject (ontworpen artikel 13/1, § 2, 3°, tweede en derde zin) voor leerlingen die niet waren ingeschreven in een erkende school voor Nederlandstalig kleuteronderwijs.

Het artikel is zo aangepast zodat een klassenraad nooit verplicht is om een taalintegratietraject op te leggen aan leerlingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal die doof of slechthorend zijn of aan leerlingen die tolkondersteuning krijgen. Het blijft wel een mogelijkheid.

Artikel 7

Volgens de Raad van State voert artikel 7 twee keer dezelfde wijziging door.

Artikel 7 dat artikel 14/0 van het decreet basisonderwijs wijzigt, wijzigt wel degelijk twee verschillende zaken: Zo wordt in punt 1 “artikel 13/1, §2, eerste lid, 2°, en §3” vervangen door “artikel 13/1, §2, eerste lid, 2°, §3 en §4/1”. In punt 2 wordt “artikel 13/1, §2, eerste lid, 3°, en §3” vervangen door “artikel 13/1, §2, eerste lid, 3°, §3 en §4/1”.

Artikelen 12, 20, 25, 30, 31, en 47

De Raad van State stelt bij deze artikelen een aantal technische correcties voor. Deze correcties werden doorgevoerd.

Artikelen 43 en 44

De Raad van State merkt op dat bij de artikelen 54 en 55 van het Programmadecreet van 22 december 2023 ‘bij de begroting 2024’ al een punt 7° en een artikel 87quinquies werden ingevoegd in hoofdstuk VII, afdeling 2, onderafdeling D. Artikelen 43 en 44 moeten hierop worden afgestemd. Het ontwerp van decreet is aangepast. Er wordt nu een punt 8° en een artikel 87 sexies ingevoegd.

Artikel 54 (voorheen artikel 56)

De Raad van State stelt dat de regels inzake inschrijvingsrecht niet retroactief kunnen worden aangepast omdat zo de rechtszekerheid van de lopende inschrijvingsprocedure in het gedrang wordt gebracht. Het risico is dat regels van toepassing zullen worden waarvan de rechtzoekende op het tijdstip dat hij bepaalde handelingen heeft verricht nog geen zekerheid had over de precieze inhoud van die bepalingen.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad van State worden er geen bepalingen meer retroactief ingevoerd. De overgangsbepalingen in artikel 54 en 55 worden geschrapt. De opmerkingen van de Raad van State bij artikelen 54 en 55 vervallen aldus.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit voorliggend ontwerp van decreet voegt aanvullende lestijden toe voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en een bijkomend werkingsbudget voor de leerlingen ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Dove kinderen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zullen echter veel minder tolkuren nodig hebben dan dove kinderen die niet ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De inschatting is dat dit ontwerp van decreet aldus budgetneutraal zal zijn.

B. ESR-TOETS

Geen impact

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget van de Vlaamse overheid, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van decreet heeft geen directe weerslag op de financiën van de lokale en provinciale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet door de Vlaamse Regering wordt het dossier overgemaakt aan het Vlaams Parlement.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal, de bijhorende bijlage en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs te gelasten het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal, de bijhorende bijlage en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement;
- 3° De Vlaams minister bevoegd voor onderwijs te machtigen de bepalingen in het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wat betreft de taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal mede te delen aan de onderwijsactoren, met uitdrukkelijke vermelding dat de toepassing ervan afhankelijk wordt gesteld van de aanneming van het decreet door het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS